

Учебна програма по български език за IX клас – първо равнище

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро1: Социокултурни компетентности	Стандарт 1: Използва уместно различни езикови регистри. • Различава особеностите на текстовете, характерни за научната, медийната сфера, сферата на изкуствата, гражданската и институционалната сфера. Познава съдържателните, структурно-композиционните и езиковите характеристики на текстовете от различните сфери на общуване.	Учениците трябва да усвоят: Тема 1: Текстът и социокултурният контекст. • компонентите, конституиращи ситуацията на общуване – участници, цел, тема, предмет, условия; • функциите на текста в общуването; комуникативно намерение и комуникативна задача. Тема 2: Текстът в публичното общуване. • специфични характеристики на публичното общуване; • сфери на публичното общуване: сфери на научната, медийната, гражданската, институционалната и художествената комуникация.	социокултурен контекст публично общуване гражданска и институционална сфера функции на текста – смисъл и прагматика на текста	На учениците се дава възможност: • да наблюдават, да анализират и да участват в различни комуникативни актове в различни ситуации на публично общуване; • да създават и да анализират текстове с оглед на техните функции според комуникативния акт и сферата на общуване;	• Знанията и уменията, свързани със съдържателно-структурните особености на текста и с комуникативните му функции, са основа за адекватно възприемане, интерпретиране и продуциране на текстовете, с които учениците работят по всички учебни дисциплини. • Знанията и уменията, свързани със социокултурния контекст и комуникативните сфери, интегрират обучението по български език с интердисциплинарния блок Гражданско образование.
Ядро 2: Езикови компетентности	Стандарт 1: Отчита задължителността и възможностите за избор по отношение на употребата на езикови средства.	Тема 1 : Текстът – смислово и езиково образувание • връзка между ситуацията на общуване и текста като смислово и езиково образувание;	смислова цялост и смислова част текст – микротекст	• да анализират избрани от тях текстове с оглед на признаците им;	• Знанията и уменията, свързани с употребата на езикови средства, закрепени в текстове от различни комуникативни сфери, и

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<ul style="list-style-type: none"> Познава функциите на езиковите средства (лексикални и граматически) за изграждане на смисъла на текста. 	<ul style="list-style-type: none"> смислова цялост и смислова членимост на текста; текст – микротекст, тема – микротема <p>Тема 2: Функции на езиковите средства за изграждане на смисъла на текста.</p> <ul style="list-style-type: none"> езикови средства за означаване на предмета и на темата в текста за постигане на смисловото му единство (номинативна верига – съществителни, местоимения, празно място); езикови средства за означаване на признаците на предмета (функции на определенията и на определителните изречения); езиковите средства за означаване на събитията (функции на сказуемото); езиковите средства за означаване на обстоятелствата на събитията (функции на обстоятелствените пояснения). <p>Тема 3: Функции на повторението на езикови средства в текста.</p> <ul style="list-style-type: none"> повторението като текстообразуващ механизъм, поддържащ смисъла в текста; повторението като реторичен похват с оглед функциите на текста – повторението с цел въздействие върху адресата; повторението в текстовете от различните функционални стилове; повторението като недостатък на стила (повторението на една и съща дума, повторение чрез синоними, функции на парафразата в текста). 	<p>тема – микротема</p> <p>предметна област – тематична мрежа</p> <p>номинативна верига</p> <p>празно място</p>	<ul style="list-style-type: none"> да търсят и да ползват статии по интересуващи ги въпроси; 	<p>за жанровите модели (с акцент върху статията), обслужват всички учебни дисциплини.</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона б
		<p>Тема 4: Задължителност и избор на езикови средства в текст съобразно със стиловите норми в различните сфери на общуване. Силово маркирани езикови средства.</p> <p>Тема 5: Задължителност и избор на структура и композиция на текста с оглед на сферата на общуване</p> <ul style="list-style-type: none"> • „твърди“ и „меки“ модели на структуриране и композиране на текст. 			
Ядро 3: Социокултурна и езикова компетентност в устното общуване	<p>Стандарт 1: Изгражда цялостно изказване, като се придържа към темата.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Умее да изгради смислово и структурно-композиционно оформено изказване по определен проблем. <p>Стандарт 2: Спазва нормите на книжовния изговор при свои публични изказвания.</p>	<p>Тема 1: Публично изказване по актуален проблем съобразно с избрана сфера на общуване</p> <ul style="list-style-type: none"> • умения за поставяне на тема и придържане към темата; • умения за формулиране на становище; • умения за привличане на аргументи; • умения за композиране на изказването; • умения за адекватен стилов изказ. <p>Тема 2: Произносителният стил в публичното изказване</p> <ul style="list-style-type: none"> • произнасяне на сегментните единици на речта; • произнасяне на суперсегментните единици на речта (интонация и логическо ударение). 	сегментни единици на речта суперсегментни единици на речта	<ul style="list-style-type: none"> • да организират самостоятелно публични изяви по избрани от тях проблеми от областта на хуманитаристиката; 	<ul style="list-style-type: none"> • Уменията за изказване по даден проблем подпомагат работата на учениците (отговори на поставени в час въпроси, доклади, реферати и т.н.) по всички учебни дисциплини.
Ядро 4: Социокултурна и езикова компетентност в писменото	<p>Стандарт 2: Създава собствени текстове.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създава 	<p>Тема1: Създаване на аргументативен текст</p> <ul style="list-style-type: none"> • ситуацията на общуване, която поражда аргументативен текст; • функциите на структурните компоненти на аргументативния текст (тема, теза, 	комуникативна задача съждение	<ul style="list-style-type: none"> • да се запознаят с образци, представящи особеностите на аргументативния текст в жанра на статията и в жанра на есето; 	<ul style="list-style-type: none"> • Уменията за на аргументативен текст са в основата на създаване на аргументативни

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
общуване	<p>собствен аргументативен текст в жанра на статията и есето.</p> <ul style="list-style-type: none"> Разбира и прилага разсъждението, описанието и повествованието в собствен текст с оглед на комуникативната задача. В текстовете си спазва правописните и пунктуационните норми; умее да оформя графично текстовете си. 	<p>аргументи);</p> <ul style="list-style-type: none"> разсъждението, описанието и повествованието в аргументативния текст. <p>Тема 2: Специфика на жанра на статията и на есето като аргументативни текстове.</p> <p>Тема 3: Структуриране и композиране на съчинение разсъждение в жанра на статията;</p> <ul style="list-style-type: none"> умение за тематично-смислово членене на структурата на чужд и планиране на свой аргументативен текст; умение за членене на чужд текст на композиционни части и за планиране на композицията на свой аргументативен текст; умение за осъществяване на логическите преходи между структурно-композиционните части на съчинението от статийен тип. <p>Тема 3: Структуриране и композиране на съчинение есе по хуманитарен проблем върху литературна творба:</p> <ul style="list-style-type: none"> умение за избор на аргументация; умение за самостоятелен избор на композиционен модел на съчинението; умение за подбор на езикови средства за постигне на експресивност на изказа. <p>Тема 4: Правописни и пунктуационни норми</p> <ul style="list-style-type: none"> пунктуацията на изречения с усложнена синтактична структура; умение за избор от синонимни; пунктуационни знаци. 	<p>умозаклучение</p> <p>аргументативни техники</p> <p>смислова цялостност и членимост на текста</p> <p>надфразово единство</p> <p>тематично-смислова част</p> <p>микротекст</p> <p>логически преход</p> <p>структурен модел</p> <p>композиционен модел</p> <p>експресивност на изказа</p> <p>стилистична употреба на пунктуационни знаци.</p>	<ul style="list-style-type: none"> да участват в олимпиади, конкурси със собствени разработки; 	<p>текстове, свързани с предметите на всички други учебни дисциплини.</p> <ul style="list-style-type: none"> Уменията за на аргументативен текст в жанра на есето подпомагат създаването на есета в часовете по чужди езици; в часовете по изкуствата и по гражданско образование.

Учебна програма по български език за IX клас – второ равнище

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни компетентности	Стандарт 1: Познава начините за представяне на факти и интерпретирането им в различни медии – печатни, електронни. • Различава факти от мнения и умее да борави с тях с оглед на комуникативните си намерения. • Умее да различава йерархичното подреждане на фактите в чужди и свои текстове по важност с оглед на постигането на различни комуникативни цели.	Учениците трябва да усвоят Тема 1: Интерпретации на една и съща тема с оглед на различни комуникативни намерения в една и съща комуникативна сфера • Уменията да различават различни автори позиции в чужди текстове по една и съща тема; • Уменията да изразяват няколко възможни позиции по една и съща тема в свои текстове.	факт мнение йерархия на понятия и факти	На учениците трябва да се даде възможност • Да посещават, наблюдават и/или участват в публични изяви с дискуссионен характер по определени теми; • Да правят малки изследвания на текстове – научни и медийни, от различни автори по една и съща тема с оглед на различните становища, факти и мнения, които са изразени в тях.	• Знанията и уменията за интерпретация на една тема с различни комуникативни задачи свързва обучението по български език с обучението по литература с оглед на въпросите за индивидуалния избор и нормите на хуманитарната ценностна система. • Знанията и уменията за интерпретацията на една тема с различни комуникативни задачи обвързват обучението по български език с обучението по философия и с интердисциплинарния блок Гражданско образование.
Ядро 2: Езикови компетентности	Стандарт 2: Открива и коригира грешки, дължащи се на интерференция при съпоставка на	Учениците трябва да усвоят Тема 1: Употребата на термини в информационни текстове от една тематична област в български и в съответния чужд език, изучаван от ученика:		На учениците трябва да се даде възможност • да използват според потребностите и интересите си информационни текстове на	• Знанията и уменията, придобити в обучението по български език, се обвързват със

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
	<p>оригинален и преводен текст.</p> <p>Стандарт 3:</p> <p>Може да открие прилики и разлики между граматиката на българския език и граматиката на изучавания от него чужд език.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прави превод на кратки по обем текстове, съдържащи информация по научни проблеми, като преодолява възможните поради интерференция затруднения. • Умее да съпоставя терминологичния апарат, който се използва в малки по обем текстове, съдържащи информация по научни проблеми на български и на чужд език. 	<ul style="list-style-type: none"> • Знания и умения, свързани с езиковия облик и семантиката на термини за едни и същи понятия в български език и в съответния чужд език, който се изучава; • Умения за превод на научен текст от чужд език на български език, като се отчитат специфичните за двата езика синтактични конструкции със закрепени употреби в научното общуване. <p>Тема 2: Тематични (терминологични) двуезични речници</p> <ul style="list-style-type: none"> • Умения за ориентиране в структурата на такива речници с оглед извличане на необходимата информация. 	<p>езикова интерференция</p> <p>превод</p>	<p>чужд език;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да ползват тематични (терминологични) двуезични речници. 	<p>знанията и уменията по съответния чужд език, който ученикът изучава.</p>
Ядро 3:	Стандарт 1: Избира различни реторични стратегии на	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>Тема 1: Жанрове на устно изказване с цел информиране</p>	<p>реторика</p> <p>реторична</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да организират семинари и 	<ul style="list-style-type: none"> • Знанията и уменията по български език позволяват да се

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Социо-културна и езикова компетентност в устното общуване	<p>общуване с оглед на цели, аудитория и тип комуникативна ситуация.</p> <ul style="list-style-type: none"> познава някои стратегии на общуването с оглед на различни типове комуникативни ситуации и избира своя стратегия с оглед на конкретна комуникативна ситуация. 	<ul style="list-style-type: none"> Умения за реферирание пред аудитория на съдържанието на чужд текст по избрана тема (представяне на научни изследвания, хипотези, на нови открития и т.н.) 	<p>стратегия</p> <p>жанрове: научно съобщение, реферат; доклад</p>	<p>конференции по научни теми и да участват със свои изказвания;</p> <ul style="list-style-type: none"> Да участват със свои изказвания на национални и международни форуми; Да осъществяват контакти със свои връстници от други страни, като използват изучавания от тях чужд език. 	<p>усъвършенстват уменията за публично изказване по научни проблеми, свързани с всички учебни дисциплини.</p>
Ядро 4: Социокултурна и езикова компетентност в писменото общуване	<p>Стандарт 1: Практически владее някои литературно-критически жанрове (Виж ДООИ за учебно съдържание по литература).</p> <ul style="list-style-type: none"> Събира, анализира и съпоставя литературна информация от различни източници. 	<p>Учениците трябва да усвоят:</p> <p>Тема 1: Специфика на различните информационни източници – научни съчинения, литературна критика, речници и енциклопедии, библиографски справочници;</p> <ul style="list-style-type: none"> Умения за ориентиране в структурата на посочените по-горе информационни източници; Умения за систематизиране на информацията, извлечена от различни източници по една тема. <p>Тема 2: Изборът на повествованието, описанието, разсъждението в текста с оглед на комуникативните намерения на автора;</p> <ul style="list-style-type: none"> Умение за избор на функционално-смыслов тип реч в свои текстове по една и съща тема с оглед на различни комуникативни намерения. 	<p>сборник</p> <p>монография</p> <p>конспект</p> <p>картотека</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> Да се запознаят с различни видове информационни източници и с принципите на тяхното използване; Да събират информация в съответствие с целите на своята работа; Да водят записки, конспекти и картотеки; Да организират събраната информация в продуциране на собствен текст. 	<p>Уменията за събиране и систематизиране на информация обслужват работата по всички учебни дисциплини.</p>